

UZASADNIENIE

do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 28 czerwca 2016r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie PLH240028

I. Uzasadnienie merytoryczne

Zgodnie z art. 28 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.) dla obszaru Natura 2000 regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt dla których ochrony utworzono obszar Natura 2000.

Decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z 10 stycznia 2011 r. obszar Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 został zatwierdzony i uznany jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych opracowanym w lipcu 2008 r. (zaktualizowanym w kwietniu 2014r.) obszar Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 został wyznaczony dla ochrony:

- siedliska przyrodniczego:
 - 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*).

Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 został przygotowany zgodnie z art. 28 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34 poz. 186 z późn. zm.). Ponieważ w granicach obszaru Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 nie ma krajowych form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10, nie zachodzą przesłanki do wyłączenia całości lub części obszaru Natura 2000 ze sporządzania planu zadań ochronnych, określone w art. 28 ust. 11 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie przyrody.

Przedmiotowa ostoja położona jest w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Herby lecz poza gruntami przez nie zarządzanymi, które realizuje gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzenia Lasu na lata 2007 – 2016, który nie uwzględnia zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma zatem podstaw do zastosowania art. 28 ust. 11 pkt 3a ustawy o ochronie przyrody i wyłączenia gruntów leśnych Skarbu Państwa z zakresu opracowania planu zadań ochronnych.

Plan zadań ochronnych będący przedmiotem niniejszego zarządzenia, został przygotowany z uwzględnieniem zapisów Standardowego Formularza Danych dla przedmiotowego obszaru oraz wszystkich dostępnych danych i materiałów w tym badania własne RDOŚ w Katowicach, a w szczególności opracowania:

- Cabała S. 2008 Raport z weryfikacji kompletności sieci Natura 2000 w województwie śląskim.
- Kopeć D. 2010. Raport roczny. Monitorowane obszary Natura 2000. Walaszczyki w Częstochowie (PLH240028). Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*). w: Wyniki Państwowego Monitoringu Ochrony Środowiska - Siedliska.

Zapisy planu zadań ochronnych sformułowano z uwzględnieniem następujących ustaleń dotyczących stanu ochrony siedliska przyrodniczego, dokonanych na podstawie dostępnych danych, w tym ww. opracowań.

Potwierdzono występowanie w stanie kwalifikującym do uznania za przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000:

- siedliska przyrodniczego: 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*).

Mając na względzie uwarunkowania formalne i merytoryczne w Planie Zadań Ochronnych wskazano zidentyfikowane podczas prac nad planem:

1. Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony - siedliska zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) (kod 6410) określono na podstawie faktycznego stanu siedliska. Podczas analizy czynników powodujących lub mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla zachowania siedliska we właściwym stanie ochrony, zidentyfikowano zagrożenia istniejące. Nasilanie się wskazanych w Zarządzeniu (zał. 3 do Zarządzenia) czynników może przyczynić się do pogorszenia stanu ochrony

siedliska w obszarze Natura 2000. Jako zagrożenia istniejące wskazano: ewolucję biocenotyczną, gdyż odchodzenie od tradycyjnych metod gospodarowania skutkuje sukcesją prowadzącą m.in. do zubożenia składu florystycznego rozwoju ekspansywnych gatunków roślin zielnych. W obszarze obserwowany jest brak kośnego użytkowania łąk. Ponadto obserwowane są w obszarze obce gatunki inwazyjne (stwierdzono obecność gatunku obcego tj. czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* jest on jednak mało liczny), a także ekspansja trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*, trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, trzciny pospolitej *Phragmites australis*, wiązówki błotnej *Filipendula ulmaria*, mozgi trzcinowatej *Phalaris arundinacea*, tojeści pospolitej *Lysimachia vulgaris*. Ponadto obecne są gatunki drzew i krzewów np. z rodzaju *Betula*, *Crataegus*, *Prunus*, *Pyrus*, *Rosa*, *Salix*, *Populus*, *Quercus*. Obserwowany rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych, skutkuje przekształceniem i ubożeniem składu florystycznego, stopniowym zmniejszaniem się powierzchni łąk na korzyść zbiorowisk z udziałem ekspansywnych gatunków roślin zielnych. Jako zagrożenia potencjalne uznano: stosowanie niewłaściwych melioracji (odwadniających) skutkuje przesuszeniem siedliska. Następstwem pomelioracyjnego przesuszenia obszarów łąkowo-pastwiskowych jest degradacja siedliska w związku z pogarszaniem się właściwości fiz.-chem. gleby. Rowy melioracyjne (udrażniane) przebiegające skrajem płątów łąk i nieużytków mogą potencjalnie stanowić zagrożenie dla utrzymania odpowiedniego uwilgotnienia łąk i wód gruntowych na wyższym poziomie. Potencjalna zmiana użytkowania z łąkowego na inny typ może stanowić zagrożenie dla siedliska w skutek możliwości wystąpienia jego fizycznego niszczenia. Wprowadzanie nowej zabudowy może stanowić potencjalne zagrożenie dla siedliska ze względu na ewentualne melioracje i generowanie odpadów, ścieków. Organizacja ewentualnych rajdów może wiązać się z fizycznym niszczeniem siedliska.

Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

2. Cele działań ochronnych dla siedliska zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) (kod 6410) określono mając na względzie potrzebę co najmniej utrzymania siedliska w obszarze w tym poprawy jego stanu ochrony (zał. 4 do Zarządzenia). Jako cel wskazano powierzchnię siedliska jaką należy utrzymać w tym doprowadzić do właściwego stanu. Podana powierzchnia 8 ha stanowi około 100% całkowitej powierzchni siedliska stwierdzonego na etapie opracowywania pzo.

Cel działań ochronnych ma bezpośrednie odzwierciedlenie w działaniach określonych w zał. 5 do zarządzenia.

3. Działania ochronne dla siedliska zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) (kod 6410) zostały sformułowane z uwzględnieniem osiągnięcia założonych celów.

Wzięto pod uwagę fakt, że siedlisko to ukształtowało się jako efekt tradycyjnych metod gospodarki rolnej a jego zanik jest skutkiem porzucenia użytkowania łąkarskiego gruntów. Działania ochronne podzielono na obligatoryjne i fakultatywne. Jako działanie obligatoryjne uznano zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych, a także ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych; a jako wykonawcę tych działań wskazano właścicieli, posiadaczy lub dzierżawców gruntów. Działania fakultatywne, ze względu na swój charakter, mogą być realizowane w ramach korzystania z mechanizmów finansowych określonych we wspólnej polityce rolnej dlatego jako wykonawcę tych działań również wskazano właścicieli, posiadaczy lub dzierżawców. Jedynie działanie fakultatywne polegające na usuwaniu drzew i krzewów z siedliska może być finansowane poprzez zastosowanie innych mechanizmów. W przypadku braku zainteresowania ze strony właścicieli, posiadaczy, dzierżawców gruntów zadania te może realizować Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach. W odniesieniu do siedliska zaplanowano również monitoring stanu, który jest tożsamy z monitoringiem realizacji działań ochronnych, w obrębie wyznaczonych powierzchni badawczych (transekty), przez okres obowiązywania planu zadań ochronnych, w celu zaobserwowania zmian w fizjonomii ww. siedliska i identyfikacji zachodzących w nim tendencji. Zasady prowadzenia monitoringu dla siedliska 6410 oparto na metodyce opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Określono współrzędne geograficzne stałych miejsc wykonywania badań monitoringowych.

Nie stwierdzono potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

W wyniku przeprowadzonej analizy dostępnych dokumentów planistycznych stwierdzono potrzebę zmian w istniejącym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy w zakresie: wrysowania granicy przedmiotowego obszaru Natura 2000 oraz ujęcia konieczności zachowania terenów otwartych przy ograniczeniu zmian przeznaczenia dotyczącego zachowania istniejących naturalnych zadrzewień i zakrzewień w jednostce planistycznej ZE.

W wyniku prac nad planem zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru stwierdzono, że nie jest konieczne sporządzenie Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 ponieważ plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotowi ochrony w obszarze z uwagi na zaplanowane działania ochronne oraz zakres wskazanego monitoringu.

Przebieg granic ostoi Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o 94 punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 (zał. 1 i 2 do Zarządzenia).

II. Ocena Skutków Regulacji

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt normatywny.

Akt normatywny oddziałuje na właścicieli i zarządców gruntów, mieszkańców gminy Częstochowa poprzez wskazanie potrzeby utrzymania gruntów w dotychczasowym sposobie użytkowania i realizacji działań ochrony czynnej wynikających z niniejszego dokumentu.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach zapewniła możliwość aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w trakcie całego procesu wypracowywania ustaleń planu zadań ochronnych – do prac nad planem zostali zaproszeni przedstawiciele gminy, starostwa, rolników, gospodarujących wodami, a także naukowcy i przedstawiciele ekologicznych organizacji pozarządowych. Przygotowując projekt zarządzenia wzięto także pod uwagę wnioski i uwagi zgłoszone przez ww. zainteresowanych.

Mając na względzie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz. 353). Fakt przystąpienia do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Walaszczyki w Częstochowie PLH240028 (informacja z dnia 8 października 2014r.) podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także poinformowanie właściwych terenowo jednostek samorządowych, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, organizacji pozarządowych oraz pozostałych zidentyfikowanych zainteresowanych.

10 marca 2016r. w Urzędzie Miasta Częstochowy odbyło się spotkanie konsultacyjne Zespołu Lokalnej Współpracy ds. opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru Natura 2000. Celem tego spotkania było odniesienie się do wniesionych w trybie roboczym przez członków Zespołu Lokalnej Współpracy uwag do projektu planu zadań ochronnych, a także konsultacje zapisów ww. dokumentu. Informację o sporządzeniu projektu przedmiotowego zarządzenia podano do publicznej wiadomości, poprzez obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 24 marca 2016r. W obwieszczeniu poinformowano o możliwości i sposobie zgłaszania uwag, podając, że winny być one wnoszone do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w terminie 21 dni.

Obwieszczenie to zamieszczono na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także przekazano do właściwego miejscowo Urzędu Miasta Częstochowa.

W wyznaczonym terminie wpłynęła uwaga Stowarzyszenia Pracowni na rzecz Wszystkich Istot odnośnie do powiększenia przedmiotowego obszaru Natura 2000 o teren położony na południe od wsi Skorki, jako drugiego zwartego poligonu. Wniosek ten nie miał związku z poprawą warunków ochrony płatów siedliska w już wyznaczonej ostoi, a polegał na zwiększeniu jego reprezentatywności w sieci Natura 2000. Wyniki Seminarium Biogeograficznego wskazują jednoznacznie, że siedlisko 6410 jest wystarczająco reprezentowane w sieci Natura 2000 i nie ma potrzeby wyznaczania nowych obszarów dla ochrony ww. siedliska.

Mając powyższe na uwadze plan zadań ochronnych jest opracowany dla obszaru Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie w obecnie ustalonych granicach oraz dla przedmiotów ochrony zidentyfikowanych w Standardowym Formularzu Danych.

W związku z art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525) przedmiotowy plan zadań ochronnych, jako akt prawa miejscowego został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego pismem z 22 czerwca 2016r. Nr: IFIII.710.22.2016.

3. Przewidywane skutki finansowe związane z wejściem w życie aktu normatywnego.

Wejście w życie uregulowań zawartych w akcie normatywnym, może wiązać się z ponoszeniem kosztów dla budżetu państwa.

Wpływ aktu normatywnego na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i jednostek samorządu terytorialnego

Realizacja działań obligatoryjnych i fakultatywnych spoczywać będzie na właścicielach lub użytkownikach gruntów i finansowana dla przedmiotu ochrony będzie z mechanizmów wynikających z wspólnej polityki rolnej. Jedynie działanie fakultatywne polegające na usuwaniu drzew i krzewów z siedliska może być finansowane poprzez zastosowanie innych mechanizmów. Natomiast w przypadku braku zainteresowania ze strony właścicieli, posiadaczy, dzierżawców lub gruntów działania fakultatywne będą organizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach a środki pozyskiwane będą z funduszy celowych.

4. Wpływ wejścia w życie aktu normatywnego na rynek pracy.

Wejście w życie uregulowań zawartych w akcie normatywnym, może wpłynąć korzystnie na rynek pracy, gdyż zwiększy się zapotrzebowanie na usługi prośrodowiskowe związane z utrzymaniem obszaru ochrony.

5. Wpływ wejścia w życie aktu normatywnego na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie uregulowań zawartych w akcie normatywnym, nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ wejścia w życie aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie uregulowań zawartych w akcie normatywnym, pozwala na stworzenie podstaw do zastosowania mechanizmów wsparcia rolnictwa w regionie (system dopłat rolnych).

7. Wskazanie źródeł finansowania.

W związku z tym, że wejście w życie uregulowań zawartych w akcie prawnym, będzie się wiązało z ponoszeniem kosztów a źródłami finansowania będą mechanizmy ekonomiczne wynikające z Wspólnej Polityki Rolnej oraz fundusze celowe.